

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D. a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D. a Mgr. Petra Šebka v právní věci žalobců: **a) M. S.-R.-R., b) I. S. a c) H. S.-R.**, všichni zastoupeni Mgr. Alenou Kinclovou, advokátkou se sídlem Sadová 1808, Lysá nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 4. 2014, č.j. MV-530-49/VS/2012,

t a k t o :

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobci **nemají právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobci se podanou žalobou domáhají zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 4. 2014, č.j. MV-530-49/VS/2012, kterým bylo zamítnuto jejich odvolání a potvrzeno rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru správního (dále jen „prvostupňový orgán“), ze dne 12. 9. 2012, č.j. JMK 69732/2012.

Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost ve smyslu § 142 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti přihlášení se H. N. S.-R.-R. (dále jen „H. S.“) ke zjištění německé národní příslušnosti podpisem Fragebogen zur Feststellung der deutschen

Volkszugehörigkeit (dále jen „dotazník Fragebogen“) dne 29. 9. 1939. Prvostupňový orgán zamítl žádost žalobců s odůvodněním, že otázka, jež má být předmětem řízení o určení právního vztahu ve smyslu § 142 správního řádu, již byla posuzována v rámci jiných správních řízení.

I. Shrnutí žaloby

Žalobci namítají nesprávné a účelové vypořádání jejich odvolací námitky nicotnosti pro nedostatek věcné i místní příslušnosti prvostupňového orgánu a poukazují na vady řízení žalovaného předtím, než postoupil věc prvostupňovému orgánu. Žalobci poukazují na to, že správní řízení bylo zahájeno poté, co byla věc postoupena soudem v civilním soudnictví přímo žalovanému, a to usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2011, č.j. 18 Co 20/2011-155. Žalovaný také podle žalobců nesprávně před postoupením věci prováděl úkony a zjištění ve věci samé a přebíral obsah závazného stanoviska legislativně právního odboru ze dne 25. 1. 2012, č.j. MV-564-2/LG-2012.

Žalobci namítají, že žádostí podanou dle § 142 správního řádu nežádali o zjištění státního občanství jejich předka podle § 24 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o státním občanství (dále jen „zákon č. 40/1993 Sb.“), nýbrž o určení neplatnosti úkonu jejich předka z důvodu prokázané existence nátlaku a bezprávních výhrůzek nacistů vůči němu podle § 1 odst. 3 a 4 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 2. 8. 1945, č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské (dále jen „dekret o úpravě československého státního občanství“). Věcná příslušnost správního orgánu je podle žalobců stanovena přímo v § 1 odst. 4 dekretu o úpravě československého státního občanství. V této souvislosti žalobci poukazují na to, že o žádosti H. S. podle § 1 odst. 4 dekretu o úpravě československého státního občanství se žádné správní ani soudní řízení nevedlo, neboť Krajský úřad v Brně v roce 1952 donutil pozůstalou manželku, aby vzala odvolání H. S. v této věci zpět. Žalobci poukazují na to, že jejich právní zájem na vyřízení žádosti je odůvodněn požadavky vyplývajícími z restitučních právních předpisů v souvislosti s jimi uplatněnými restitučními nároky.

Žalobci dále namítají, že prvostupňový orgán rozhodoval na základě nedostatečných podkladů. Podle žalobců byla jejich žádost řádně odůvodněna a jimi předestřená tvrzení byla podpořena řadou nových archiválií, přičemž některé z těchto listin nemohli dříve uplatnit z důvodu jejich nepřístupnosti v Archivu bezpečnostních složek do července roku 2008. Tyto listiny prokazují zjevnou změnu poměrů na straně jejich předka oproti pravomocně skončenému dekretálnímu řízení z let 2005 a 2006 a tudíž nebyly v předcházejících řízeních správním orgánům k dispozici. Žalobci tak mají za to, že na základě uplatnění nových důkazů byl prvostupňový orgán povinen ve smyslu § 142 odst. 3 správního řádu dokazovat.

Žalobci dále namítají, že se žalovaný nedostatečně zabýval námitkami týkajícími se porušení základních zásad činnosti správního orgánu dle § 2 odst. 4

správního řádu, a to zásadou přiměřenosti, legitimního očekávání žadatelů a souladu zvoleného řešení s veřejným zájmem. Žalovaný se podle žalobců nijak blíže nezabýval námitkou týkající se nesprávných skutkových zjištění prvostupňového orgánu. Žalobci dále nesouhlasí s tím, jak byla žalovaným v napadeném rozhodnutí vypořádána námitka systémové podjatosti. Poukazují na to, že uplatnili restituční nárok na nemovitosti užívané Jihomoravským krajem nebo jeho předchůdci, organizačními složkami či subjekty, v nichž je majetkově účasten. Úřední osoby tak rozhodovali ve věci související se zájmy územně samosprávného celku, kterým je Jihomoravský kraj. Též k žalovanému je prvostupňový orgán v takovém vztahu, který podle žalobců zakládá jeho nesamostatnost, přičemž v této souvislosti odkazují na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2012, č.j. 1 As 19/2010-106.

V podané replice žalobci reagovali na vyjádření žalovaného, zopakovali svoji žalobní argumentaci a především zdůraznili místní a věcnou nepříslušnost prvostupňového orgánu. Přiložili rovněž kopii rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2014, č.j. 3 A 20/2012 -143, kterým bylo zrušeno rozhodnutí ministra vnitra ze dne 20. 12. 2011, č.j. MV-80353-16/VS-2011, kterým byl zamítnut rozklad žalobkyň a) a b) proti rozhodnutí ministra vnitra, kterým byla zamítnuta žádost o povolení obnovy řízení ve věci zamítnutí žádosti H. S. o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství a s odkazem na toto správní řízení navrhli, aby soud řízení o žalobě přerušil.

Žalobci setrvali na svém procesním postoji po celou dobu řízení před zdejším soudem a z výše uvedených důvodů se domáhají zrušení jak napadeného, tak jemu předcházejícího prvostupňového rozhodnutí.

II. Vyjádření žalovaného

Žalovaný předně odkázal na obsah napadeného rozhodnutí. Podle žalovaného žádost žalobců směřovala k vyřešení otázky státního občanství a z tohoto důvodu byla postoupena věcně a místně příslušnému prvostupňovému orgánu. Ustanovení právních předpisů upravujících otázky státního občanství nelze podle žalovaného obcházet žádostí o určení právního vztahu. V této souvislosti žalovaný odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. 11. 2011 ve věci sp. zn. 28 Cdo 2680/2011 a zdůrazňuje, že přihlášení předka žalobců k zjištění německé národní příslušnosti podpisem dotazníku Fragebogen pod nátlakem a výhrůzkami okupačních orgánů je předmětem jiného správního řízení.

K námitce systémové podjatosti žalovaný uvádí, že je irelevantní, zda je výsledek tohoto správního řízení významný kromě jeho primárního účelu též pro jiné účely v jakémkoli dalším řízení. Žalovaný postupoval v souladu se zněním § 142 správního řádu, nepřekročil meze správního uvážení, nerozhodoval na základě libovůle a ani neporušil procesní předpisy. Napadené rozhodnutí je

předvídatelné, v souladu s veřejným zájmem, odpovídá okolnostem daného případu zjištěným řádným procesním způsobem a je v souladu se zásadou přiměřenosti.

Taktéž žalovaný setrval na svém procesním postoji po celou dobu řízení před soudem a z výše uvedených důvodů navrhl, aby soud žalobu zamítl.

III. Posouzení věci

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – dále jen „s. ř. s.“), osobami k tomu oprávněnými (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), přitom jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).

V posuzované věci se žalobci domáhali toho, aby věcně a místně příslušný správní orgán rozhodl o neplatnosti podpisu na dotazníku Fragebogen jejich předka H. S., kterým se přihlásil k německé národnosti, a aby bylo v tomto řízení prokázáno, že H. S. dne 29. 9. 1939 podepsal dotazník Fragebogen pod nátlakem a výhrůzkami okupačních orgánů trvajících v období od července 1939 do září 1939. Žalobci k žádosti připojili listiny, na jejichž základě se domáhali určení, že nevznikla německá příslušnost a říšské občanství H. S. v důsledku podpisu dotazníku Fragebogen.

Z obsahu správního spisu vyplynuly následující pro posouzení věci podstatné skutečnosti.

Žalovaný v návaznosti na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2011, č.j. 18 Co 20/2011, postoupil ve smyslu § 12 správního řádu dne 15. 6. 2012 žádost žalobců prvostupňovému orgánu s odůvodněním, že žádost směřuje k vyřešení otázky státního občanství H. S. (narozeneho dne X v Blansku a zemřelého dne X v Rájci nad Svitavou), která je řešena zákonem č. 40/1993 Sb., podle něhož je stanovena místní příslušnost úřadu k vydání potvrzení dána místem trvalého pobytu osoby, o jejíž státní občanství se jedná.

Dne 6. 8. 2012 zaslal žalovaný prvostupňovému orgánu odpověď na dotaz (přípis prvostupňového orgánu ze dne 31. 7. 2012, č.j. JMK 87807/2012), zda je v současné době vedeno správní řízení, jehož součástí je i určení platnosti či neplatnosti výše uvedeného právního vztahu. V této odpovědi žalovaný shrnuje průběh jednotlivých správních a soudních řízení souvisejících s otázkou občanství H. S.

Dne 12. 9. 2012 pod č.j. JMK 69732/2012 vydal prvostupňový orgán rozhodnutí, kterým žádost žalobců zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že v řízeních vedených dle § 1 odst. 4 a § 2 dekretu o úpravě československého státního občanství týkajících se zachování československého státního občanství H. S. byla posuzována jeho německá příslušnost a říšské občanství a jedním z předložených důkazů byl i dotazník Fragebogen. Posouzení této otázky podle prvostupňového orgánu bylo součástí již dříve vedených řízení, a proto se ani nezabýval podklady připojenými k žádosti.

Dne 1. 10. 2012 podali žalobci proti prvostupňovému rozhodnutí odvolání, které později doplnili o konkrétní odvolací námitky zpochybňující věcnou příslušnost prvostupňového orgánu, zákonnost prvostupňového rozhodnutí, a to pro nedostatek podkladů pro vydání rozhodnutí a nesprávná skutková zjištění a dále namítali rozpor se základními zásadami činnosti správních orgánů (zásadou přiměřenosti, jejich legitimního očekávání a souladu zvoleného řešení s veřejným zájmem). Odvolání dále dne 20. 11. 2013 doplnili o námitku podjatosti úřední osoby, kterou odůvodnili negativním postojem hejtmána Jihomoravského kraje k církevním restitucím a poukázali na jimi vznesené restitučních nároky na nemovitosti. Dne 22. 4. 2014 žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím odvolání zamítl s tím, že námitky žalobců neshledal důvodné a potvrdil prvostupňové rozhodnutí.

K žalobní argumentaci zdejší soud uvádí následující.

Podle § 142 odst. 1 správní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.

Podle § 142 odst. 2 tohoto zákona podle odstavce 1 správní orgán nepostupuje, jestliže může o vzniku, trvání nebo zániku určitého právního vztahu vydat osvědčení anebo jestliže může otázku jeho vzniku, trvání nebo zániku řešit v rámci jiného správního řízení.

Podle § 142 odst. 3 tohoto zákona pro dokazování v řízení o určení právního vztahu platí ustanovení § 141 odst. 4 obdobně.

Podle § 141 odst. 4 tohoto zákona ve sporném řízení vychází správní orgán z důkazů, které byly účastníky navrženy. Pokud navržené důkazy nepostačují ke zjištění stavu věci, může správní orgán provést i důkazy jiné. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází správní orgán při zjišťování stavu věci z důkazů, které byly provedeny. Správní orgán může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.

Řízení o určení právního vztahu je zvláštním typem správního řízení o žádosti (§ 44 a násl. správního řádu), jehož účelem je vydání deklaratorního rozhodnutí, tedy rozhodnutí, kterým se nezakládají nová práva ani nové povinnosti, ale kterým se v určité věci prohlašuje, že jmenovitě určená osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá (§ 9 odst. 1 správního řádu). Specifická pravidla pro průběh tohoto řízení upravuje § 142 správního řádu. Z dikce § 142 odst. 1 správního řádu dále vyplývá, že správní orgán věcně příslušný jednat v konkrétních věcech je zároveň věcně příslušný i ve věcech vydání deklaratorních rozhodnutí spadajících do jeho věcné příslušnosti stanovené zvláštním zákonem. Pokud tedy právní úprava svěřuje do věcné působnosti správních orgánů rozhodování o právech a povinnostech v rámci této působnosti, jsou tyto orgány rovněž věcně příslušné k rozhodnutí ve smyslu § 142 odst. 1 správního řádu.

Podle § 1 odst. 4 dekretu o úpravě československého státního občanství Češi, Slováci a příslušníci jiných slovanských národů, kteří se v této době přihlásili za Němce nebo Maďary, jsouce donuceni nátlakem nebo okolnostmi zvláštního zřetele hodnými, neposuzují se podle tohoto dekretu jako Němci nebo Maďaři, schválí-li krajský národní výbor osvědčení o národní spolehlivosti, které vydá příslušný okresní národní výbor (okresní správní komise) po přezkoumání uvedených skutečností.

Podle § 2 odst. 1 tohoto dekretu osobám spadajícím pod ustanovení § 1, které prokáží, že zůstaly věrný Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem, zachovává se československé státní občanství.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 93/1992 Sb., je oprávněnou osobou státní občan České a Slovenské Federativní Republiky, který ztratil majetek podle dekretů prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, neprovinil se proti československému státu a nabyt zpět občanství podle zákona č. 245/1948 Sb., o státním občanství osob maďarské národnosti, zákona č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství, nebo zákona č. 34/1953 Sb., jímž některé osoby nabývají československého státního občanství, pokud se tak nestalo již ústavním dekretem prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské, a jehož majetek v rozsahu určeném zvláštním předpisem přešel na stát.

Zdejší soud je s ohledem na výše citovanou právní úpravu toho názoru, že zneplatnění podpisu na dotazníku Fragebogen předka žalobců H. S. by bylo důvodem pro případné uznání zachování československého občanství H. S. ve smyslu § 1 odst. 4 a § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství; touto výchozí premisou zdejší soud posuzoval důvodnost žalobních námitek. O souvislosti žádosti žalobců s otázkou zachování československého občanství H. S. svědčí i jimi samotnými argumentovaná souvislost prokázání neplatnosti podpisu na dotazníku Fragebogen s řízeními, jež se týkají uplatněných restitučních nároků.

Pokud tedy jde o posouzení zpochybněné věcné a místní příslušnosti prvostupňového orgánu, tak v tomto směru nemůže věcnou a místní příslušnost v rámci správních orgánů jednotlivých stupňů založit výrok usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2011 ve věci sp. zn. 18 Co 20/2011, jak se domnívají žalobci, když spatřují vadu řízení v postoupení jejich žádosti žalovaným nejprve prvostupňovému orgánu. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2011, č.j. 18 Co 20/2011-155, bylo následně potvrzeno jak Nejvyšším

soudem, tak Ústavním soudem pod sp. zn. IV. ÚS 479/12. Ústavní soud přitom v usnesení ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 479/12, shledal správným právní názor Nejvyššího soudu, že je třeba odmítnout snahu žalobců obejít ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, cestou určovací žaloby, vztahující se pouze k jedné z podmínek významných pro rozhodnutí ve správním řízení, a to k náležitosti (co do svobodné vůle projevu) ve vztahu k žádosti o přihlášení se k německé příslušnosti, které je oprávněn a povinen posoudit správní orgán ve věci samé (tj. ve věci státního občanství). Podstatným podle zdejšího soudu je tedy pouze to, že žalobci byli výše citovaným usnesením městského soudu v otázce přihlášení se k německé příslušnosti H. S. odkázáni na řízení před správním orgánem příslušným ve věci státního občanství H. S., neboť určení neplatnosti podpisu na veřejnoprávní listině, jakou byl dotazník Fragebogen, není oprávněn věcně posuzovat soud v civilním řízení, nýbrž správní orgán.

Domáhali-li se tedy žalobci podanou žádostí toho, aby věcně a místně příslušný správní orgán rozhodl o neplatnosti podpisu na dotazníku Fragebogen jejich předka H. S., zneplatnění tohoto podpisu by bylo důvodem pro uznání československého občanství této osobě ve smyslu § 1 odst. 4 a § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství. Byť se tedy žalobci podanou žádostí explicitně nedomáhali vydání deklaratorního rozhodnutí o otázce státního občanství H. S., jejich žádost je s touto otázkou spojena. Námitku, že žádostí podanou podle § 142 správního řádu nežádali o zjištění státního občanství jejich předka podle § 24 odst. 1 zákona o státním občanství, tak soud pokládá za účelovou, sledující možnost domoci se ve správním řízení podle § 142 správního řádu posouzení nových skutečností rozhodných pro posouzení naplnění hypotézy § 1 odst. 4 a § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství, tedy *de facto* obnovy řízení ve smyslu § 100 správního řádu.

Podle § 24 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o státním občanství, ve sporných případech provádí zjišťování státního občanství České republiky úřad příslušný podle místa trvalého pobytu, popřípadě posledního trvalého pobytu osoby, o jejíž státní občanství se jedná. Pokud osoba trvalý pobyt na území České republiky nikdy neměla, provádí zjišťování Úřad městské části Praha 1.

Ustanovení § 24 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o státním občanství, dopadá na všechny případy a otázky související se zjišťováním sporného občanství. Toto ustanovení určuje místně příslušný „úřad“ (podle místa posledního trvalého pobytu), který je oprávněn o dané věci rozhodnout. Vzhledem k tomu, že pojem „úřad“ ve smyslu tohoto zákona je blíže rozveden v § 6 odst. 7 citovaného zákona, ovšem v jiných částech zákona tento úřad ani jeho věcná příslušnost popsána není, je třeba aplikovat právě toto ustanovení. Úřadem ve smyslu tohoto ustanovení je tedy krajský úřad, případně úřad městské části určené Statutem hlavního města Prahy a ve městech Brno, Ostrava a Plzeň magistráty těchto měst.

Místně a věcně příslušným prvostupňovým orgánem oprávněným rozhodnout o žádosti žalobců o určení právního vztahu ve smyslu § 142 správního

řádu je tedy s ohledem na místo úmrtí H. S., jímž je Rájec nad Svitavou (okres Blansko), Krajský úřad Jihomoravského kraje.

Namítají-li žalobci, že k řízení o žádosti mělo být v prvním stupni příslušné Ministerstvo vnitra, tato námitka není důvodná. Ve věci žalobců nejde o udělení státního občanství *ex nunc*, kde by ve smyslu § 10 zákona č. 40/1993 Sb., o státním občanství, věcně příslušným správním orgánem bylo skutečně Ministerstvo vnitra, nýbrž o to, zda H. S. skutečně státní občanství má, respektive měl, a to *ex tunc*, jinými slovy, zda splňuje požadavky stanovené dekretem o úpravě československého státního občanství.

Argumentují-li dále žalobci tím, že věcná příslušnost konkrétního orgánu je stanovena přímo v článku 1 odst. 4 dekretu o zachování československého státního občanství, tak to nemá soud za nijak sporné.

Žádost o určení právního vztahu ve smyslu § 142 podaná v okamžiku účinnosti již jiné právní úpravy je v mnohých ohledech vázána právě účinnými právními předpisy k datu podání žádosti. Jedním z těchto předpisů je i zákon č. 40/1993 Sb., o státním občanství, který v § 1 odst. 2 stanoví, že se při posuzování toho, zda je fyzická osoba státním občanem České republiky, popřípadě do 31. prosince 1992 byla státním občanem České a Slovenské Federativní Republiky, postupuje podle předpisů platných v době, kdy mělo dojít k nabytí nebo pozbytí státního občanství této osoby. Předchozí právní úprava se tedy týká posuzování podmínek existence právního vztahu státního občanství v tehdejší době. Předchozí právní úprava bude zohledněna v řešení otázky, zda osoba splnila v té době všechny podmínky pro zachování státního občanství. Konkrétní věcná a místní příslušnost správního orgánu příslušného k řešení sporů o těchto otázkách je však v nyní posuzované věci stanovena s ohledem na přechodná ustanovení zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, zákonem č. 40/1993 Sb., o státním občanství.

Soud neshledal důvodnou ani námitku nedodržení postupu podle § 131 odst. 5 poslední věty správního řádu.

Podle § 131 odst. 5 správního řádu příslušný správní orgán může věc usnesením postoupit z důvodu vhodnosti i v jiných případech. Postupující správní orgán je povinen vyžádat si předchozí souhlas správního orgánu, jemuž má být věc postoupena. Předchozího souhlasu není třeba v případech, kdy má žadatel v územním obvodu správního orgánu, jemuž má být věc postoupena, místo trvalého pobytu nebo sídlo, popřípadě se v tomto územním obvodu zdržuje. V řízení o žádosti se tohoto ustanovení použije jen na požádání nebo se souhlasem žadatele.

V nyní projednávané věci byl věcně a místně příslušný prvostupňový orgán a žalovaný tak správně postupoval podle § 12 správního řádu, který upravuje postoupení v případě, kdy je žádost podána u správního orgánu, který nesplňuje podmínky podle § 10 správního řádu, a kdy je tedy třeba věc postoupit příslušnému správnímu orgánu, tedy tomu, který je oprávněn o věci rozhodnout. Nebyly tedy dány podmínky pro postup dle § 131 odst. 5 správního řádu, nadto žalobci

v souvislosti s takto formulovanou žalobní námitkou ani konkrétními důvody pro delegaci vhodnou neargumentují.

Není proto důvodná argumentace žalobců, že by prvostupňové rozhodnutí bylo nicotné, a to z toho důvodu, že by o žádosti rozhodoval věcně a místně nepříslušný správní orgán.

Pokud jde o časovou prodlevu ve správním řízení o žádosti, kterou žalobci spatřují v tom, že jejich žádost byla podle § 12 správního řádu postoupena prvostupňovému orgánu až po několika měsících, tak v tomto typu řízení zdejšímu soudu nepřísluší se námitkou nečinnosti žalovaného zabývat. Ochranu proti průtahům v době vedení správního řízení by totiž mohl poskytnout v jiném typu řízení (o žalobě proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 s. ř. s.). Ostatně i kdyby se o průtahy jednalo, na nyní napadené rozhodnutí, pokud jde o jeho zákonnost, by to vliv nemělo.

Žalobci dále nesouhlasí s tím, že by v dané věci nebyla splněna podmínka řízení o určení právního vztahu ve smyslu § 142 odst. 2 správního řádu.

Soud zdůrazňuje, že deklaratorní rozhodnutí o určení právního vztahu (§ 142 odst. 1 správního řádu) nelze vydat v případě, kdy správní orgán může o dané věci vydat osvědčení nebo pokud lze otázku vzniku, trvání nebo zániku právního vztahu řešit v rámci jiného správního řízení. Zákonodárcem je tu kladen silný důraz na to, aby rozhodnutí v rámci tohoto řízení bylo vydáváno tehdy, nelze-li zajistit efektivní ochranu jinými dostupnými prostředky.

Prvostupňový orgán při své úvaze o nenaplnění podmínek pro aktivaci § 142 odst. 1 správního řádu vycházel z především z toho, že Okresní úřad Blansko z podnětu Pozemkového úřadu Blansko, u kterého uplatnili právní nástupci H. S. restituční nárok, rozhodnutím ze dne 1. 11. 2001, č.j. RVV/1336/2001/Gr, přerušil správní řízení ve věci zjištění československého státního občanství H. S., a to za účelem zjištění zachování československého státního občanství jmenovaného ve smyslu § 2 dekretu o úpravě československého státního občanství. Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 17. 1. 2002, č.j. VS-953/51/2-1998, žádosti o zjištění zachování československého státního občanství podle § 2 ústavního dekretu nevyhovělo, neboť nebyly splněny podmínky pro zachování československého státního občanství. Proti tomuto rozhodnutí Ministerstva vnitra podali právní nástupci H. S. rozklad, který ministr vnitra rozhodnutím ze dne 11. 6. 2002, č.j. VS-150/RK/3-2002, zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil. Proti uvedenému rozhodnutí ministra vnitra podali právní nástupci H. S. správní žalobu a poté kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 27. 11. 2003, č.j. 6 A 90/2002-82, zamítl. Proti tomuto rozsudku právní nástupci H. S. podali ústavní stížnost, které Ústavní soud nálezem ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 98/04, vyhověl. Nové rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 4. 2006, č.j. VS-953/51/2-1998, opětovně nevyhovělo žádosti o zjištění zachování československého občanství podle § 2 citovaného dekretu. Proti tomuto rozhodnutí žalobci podali rozklad, který ministr vnitra rozhodnutím ze dne 9. 10. 2006, č.j. VS-160/RK/3-

2006, zamítl. Právní nástupci H. S. dále podali žádost o povolení obnovy řízení o žádosti o zjištění zachování československého občanství H. S.

Žalobci tak využili všechny dostupné právní prostředky pro to, aby otázka platnosti či neplatnosti podpisu H. S. byla zkoumána. Pokud jde o žalobci požadované dokazování listinami, které jim byly zpřístupněny až v roce 2008, k tomuto účelu slouží právě institut obnovy řízení ve smyslu § 100 správního řádu. Podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu se řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci na žádost účastníka obnoví, jestliže vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit. Je třeba zdůraznit, že žalobci řízení o obnově iniciovali, což vyplývá z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2014, č.j. 3 A 20/2012 - 143, kterým bylo zrušeno rozhodnutí ministra vnitra ze dne 20. 12. 2011, č.j. MV-80353-16/VS-2011, kterým byl zamítnut rozklad žalobkyň a) a b) proti rozhodnutí ministra vnitra, kterým byla zamítnuta žádost o povolení obnovy řízení ve věci zamítnutí žádosti H. S. o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství. Řízení o obnově ve smyslu § 100 odst. 1 a) správního řádu je v jejich současné situaci tím jediným a zákonným instrumentem, jak se domoci ochrany práv a případně dosáhnout požadovaného výsledku. Není proto ani důvodu, aby soud řízení o žalobě přerušil, a to s odkazem na zmiňovaný rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2014, č.j. 3 A 20/2012 - 143. Správní řízení, které se týká obnovy řízení o žádosti H. S. o zachování československého státního občanství podle § 2 odst. 1 dekretu o úpravě československého státního občanství, je tím správním řízením, v němž se budou posuzovat žalobci vznesené argumenty a listinné důkazy *in merito*; jeho výsledek by tudíž na nyní posuzovanou věc nemohl mít žádný vliv.

Námítka nedostatečně zjištěného skutkového stavu a nesprávného právního posouzení je tak s ohledem na výše uvedené nedůvodná. Prvostupňový orgán v souladu se zněním § 142 odst. 2 správního řádu správně odmítl provádět důkazy předložené žalobci, neboť žádost musela být z výše uvedeného důvodu zamítnuta.

K namítaným nedostatkům odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí soud uvádí následující.

Předně zdejší soud neshledal, že by žalovaný v textu napadeného rozhodnutí vyložil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2013, č. j. 2 As 53/2013 – 111, jakkoli účelově. V této souvislosti lze odkázat na stranu 12 žalobou napadeného rozhodnutí, kde se uvádí: „*Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 18. 12. 2013, č. j. 2 As 53/2013, upozornil na nesprávnost názoru, že se na řízení o zjišťování státního občanství (tzn. na určování státoobčanského právního vztahu) uplatní zásady vztahující se k restitučním řízením, vyslovené Ústavním soudem ohledně nápravy křivd vzniklých v minulém nedemokratickém režimu, a vyslovil právní názor, že řízení o zjišťování státního občanství podle § 20 a § 24 zákona o státním občanství je zcela samostatným řízením, probíhajícím v souladu s platnými právními předpisy, a není vůbec relevantní, zda je jeho výsledek*

významný kromě jeho primárního účelu, např. k zodpovězení předběžné otázky v restitučním či jakémkoli jiném řízení.“ Jedná se o pasáž napadeného rozhodnutí, která je srovnatelná s textem výše zmíněného rozsudku na straně 9 tohoto rozsudku. Žalovaný tak neinterpretovat právní závěry výše citovaného rozsudku, nýbrž pouze opsal jeho podstatnou část. Na tomto postupu neshledává zdejší soud nic nezákonného.

Pokud jde o tvrzení žalobců, že se žalovaný dostatečně nezabýval odvolacími námitkami porušení zásady přiměřenosti, zásady legitimním očekávání žadatelů a souladu zvoleného řešení s veřejným zájmem, tak tyto námitky jsou vypořádány na straně 11 a 12 žalobou napadeného rozhodnutí. Žalovaný v rámci vypořádání obsáhlého odvolání odůvodnil svoje rozhodnutí tak, aby na jednotlivé námitky uplatněné v podaném odvolání reagoval a zabýval se jimi v kontextu podstaty věci a nosných důvodů, které jej vedly k zamítnutí žádosti žalobců. S ohledem na charakter uplatněných námitek, kdy nebylo ze strany žalobců podrobněji argumentováno, jak k porušení jimi citovaných zásad konkrétně došlo, považuje soud vypořádání žalovaného s odvolacími námitkami žalobců za dostatečné.

Namítají-li žalobci nesprávnost skutkových zjištění žalovaného, resp. prvostupňového orgánu, tak pokud mají žalobci na mysli ta skutková zjištění, jež by měla vyplynout z jimi předložených listin, tak v napadeném i jemu předcházejícím prvostupňovém rozhodnutí bylo jasně konstatováno, že nebyly splněny podmínky pro vedení správního řízení o určení právního vztahu ve smyslu § 142 správního řádu. Z tohoto důvodu nemohlo být postupováno dle třetího odstavce výše uvedeného ustanovení. Ze žalobou napadeného rozhodnutí je jasně zřejmé, že listinami, které se týkají otázek podpisu H. S. na dotazníku Fragebogen a které byly přiloženy k žádosti, dokazováno nebylo.

Soud se dále zabýval námitkou systémové podjatosti všech úředních osob prvostupňového orgánu.

Z judikatury správních soudů k této otázce vyplývá, že rozhoduje-li orgán územního samosprávného celku ve správním řízení ve věci, která se týká zájmu tohoto územního samosprávného celku, je důvodem pochyb o nepodjatosti úřední osoby dle § 14 odst. 1 správního řádu její zaměstnanecký poměr k územnímu samosprávnému celku tehdy, je-li z povahy věci či jiných okolností patrné podezření, že v důsledku tohoto zaměstnaneckého poměru by mohl být její postoj k věci ovlivněn i jinými než zákonnými hledisky (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2012, č.j. 1 As 89/2010 - 119, č. 2802/2013 Sb. NSS).

Podle § 14 odst. 2 správního řádu je třeba námitku podjatosti uplatnit, jakmile se účastník řízení o skutečnostech zakládajících důvodné pochybnosti o nepodjatosti úřední osoby dozví.

Ze správního spisu vyplynulo, že argumentace žalobců ohledně rozhodování vyloučených osob byla uplatněna až v podaném odvolání. Žalobci toto svoje tvrzení opírali o seznam restitučních výzev vztahujících se k jednotlivým objektům

na území Jihomoravského kraje a dále o negativní výroky hejtmána Jihomoravského kraje ohledně církevních restitucí. Žalovaný na tuto námitku podjatosti reagoval na straně 13 až 15 napadeného rozhodnutí, kde mj. uvedl: „[...] z předložených důkazů nijak nevyplývá majetková účast Krajského úřadu Jihomoravského kraje, jeho předchůdců, organizačních složek či subjektů, jichž je zřizovatelem nebo v nichž je majetkově účasten, na nemovitostech, o nichž má být vedeno restituční řízení. Krajský úřad vznikl až na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, jako orgán kraje, tj. vyššího územního samosprávného celku, a není nástupcem bývalých krajských národních výborů zrušených zákonem č. 367/1990 Sb., o obcích (obecních zřízeních), ve znění pozdějších předpisů. Nemůže tak z nich ani vyplývat podjatost úředníků krajského úřadu ve správním řízení o určení právního vztahu, které není řízením o majetkových záležitostech. Zde nutno opětovně poukázat na závěr Nejvyššího správního soudu vyjádřený v rozsudku ze dne 18. 12. 2013, čj. 2 As 53/2013, že řízení o zjišťování státního občanství (tzn. určování státoobčanského právního vztahu) podle § 20 a § 24 zákona o státním občanství je zcela samostatným řízením, probíhajícím v souladu s platnými právními předpisy, a není vůbec relevantní, zda je jeho výsledek významný kromě jeho primárního účelu, např. k zodpovězení předběžné otázky, v restitučním či jakémkoli jiném řízení. Tento závěr tím více platí pro předmětné řízení podle § 142 správního řádu, kdy v prvoinstančním řízení u krajského úřadu k určení právního vztahu nedošlo, neboť zde existovala skutečnost, která bránila vyhovění žádosti o určení právního vztahu, a to existence samostatného správního řízení o určení státoobčanského vztahu podle speciálního zákona. Tato okolnost pak přímo vyloučila možnou podjatost, resp. kritickou míru „systémového rizika podjatosti“ pracovníků krajského úřadu [...]“. Takové vypořádání námítky podjatosti shledává soud dostačujícím.

Pokud jde o negativní výroky hejtmána Jihomoravského kraje týkající se církevních restitucí (námitka uplatněná pouze v odvolání) ohledně církevních restitucí, soud neshledává žádnou věcnou ani časovou souvislost mezi církevními restitucemi a restitucemi majetku fyzických osob. Zdejší soud ani sám neshledal jakékoli indicie podjatosti úředních osob při řešení věci v postupu prvostupňového orgánu a žalovaného, a to s ohledem na správnost nosných právních důvodů, které vedly prvostupňový orgán, resp. žalovaného k zamítnutí žádosti podle § 142 odst. 1 správního řádu, tedy k tomu, že se otázkami souvisejícími se zachováním československého občanství předka žalobců v tomto typu řízení vůbec nebudou zabývat; tím spíše takový výsledek řízení o žádosti žalobců nemůže jiné správní řízení ve věci státního občanství H. S. jakkoli věcně ovlivnit.

Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by způsobovala nepřezkoumatelnost či měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti.

Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

IV. Náklady řízení

Soud rozhodl o nákladech řízení účastníků podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci ve věci nebyli úspěšní, a proto jim nenáleží právo na náhradu nákladů řízení, to by náleželo procesně úspěšnému – žalovanému. Zdejší soud však nezjistil, že by žalovanému v souvislosti s řízením vznikly náklady přesahující rámec její běžné úřední činnosti, proto mu náhrada nákladů řízení nebyla soudem přiznána.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 21. dubna 2016

Za správnost vyhotovení:
Romana Lipovská

David Raus, v.r.
předseda senátu